

Raport miesięczny o stanie niemieckiej gospodarki (06/2014)

Gospodarka narodowa

Niemiecka gospodarka przyspiesza. Po wynoszącym 0,4% wzroście w IV kw. 2013 r., w I kw. br. zanotowano wzrost wynoszący 0,8%, związany m.in. ze względnie korzystnymi warunkami pogodowymi na początku br. Równocześnie jednak wiosenne ożywienie gospodarki było nieco niższe od prognozowanego. Wzrost gospodarczy utrwalił się i objął kolejne branże niemieckiej gospodarki. Impulsy wzrostu pochodziły wyłącznie z rynku krajowego. Centralną rolę odgrywał będący w dobrej kondycji rynek pracy. Impulsy wzrostu pochodziły zarówno ze strony konsumpcji prywatnej, wydatków konsumpcyjnych państwa, jak i inwestycji. Rosła aktywność budowlano-montażowa, a wraz ze zwiększającym się wykorzystaniem mocy produkcyjnych pojawił się wzrost inwestycji w środki trwałe. Handel zagraniczny hamował per saldo wzrost gospodarczy, zmniejszenie eksportu zbiegło się w czasie z wyraźnym zwiększeniem importu.

Przetwórstwo przemysłowe

Przetwórstwo przemysłowe decydująco przyczyniło się do wzrostu PKB w I kw. br. Aktywność przemysłu była wyższa o 1,2% kw/kw, zarówno za sprawą produkcji przemysłowej, jak i wykorzystującej sprzyjające warunki pogodowe produkcji budowlano-montażowej. Sprzyjająca pogoda zmniejszyła jednak równocześnie wytwarzanie energii elektrycznej. W marcu br. zanotowano spadek aktywności przetwórstwa przemysłowego o 0,5%, wobec nieustannych wzrostów zanotowanych w 4 wcześniejszych miesiącach. Odczyty nastrojów przedsiębiorstw wskazują jednak, że wzrost w przetwórstwie przemysłowym utrzyma się.

Pomimo spadku w marcu br. o 0,4% m/m, produkcja przemysłowa pozostaje podparą wzrostu niemieckiej gospodarki. W I kw. br. wzrosła ona o 1,2%, po wzroście wynoszącym 1,1% w poprzednim kwartale. Wzrost produkcji zanotowali zarówno producenci dóbr inwestycyjnych, zaopatrzeniowych i konsumpcyjnych. Przychody przedsiębiorstw przemysłowych rosły zarówno na rynku krajowym, jak i w krajach leżących poza strefą euro. Poziom sprzedaży do krajów strefy euro w I kw. br. nie zmienił się. Wraz z osiągnięciem przez moce produkcyjne średniej długoterminowej, wzrosły inwestycje niemieckich przedsiębiorstw w środki trwałe.

Zamówienia przemysłowe uległy w marcu br. wyraźnej redukcji (-2,8% m/m), głównie za sprawą niewielkiej ilości dużych zamówień. Zmniejszyły się głównie zamówienia dóbr inwestycyjnych i ogólnie zamówienia z krajów strefy euro. Trend zamówień jest jednak w dalszym ciągu rosnący. Z wyłączeniem podlegających silnym wahaniom dużych zamówień, zamówienia w niemieckim przemyśle wzrosły w I kw. br. o 1,9% kw/kw.

Podobny obraz rysują wskaźniki wyprzedzające dla przemysłu. Znajdują się one obecnie na ponadprzeciętnie wysokim poziomie, rozwijają się jednak ostatnio bez wyraźnego trendu. Podczas gdy publikowany przez monachijski instytut badań nad gospodarką Ifo wskaźnik nastrojów niemieckich przedsiębiorstw wzrósł, odczyty wskaźnika ZEW, bazującego na ocenach specjalistów z dziedziny finansów, osłabiają się stopniowo od początku br.

Łagodna zima na początku br. sprawiła, że budownictwo rozwijało się bardzo dynamicznie. Produkcja budowlano-montażowa wzrosła w I kw. br. o 4,7%. Spowodowało to z kolei mniej wyraźne od spodziewanego ożywienie wiosenne. W marcu br. produkcja budowlano-montażowa spadła o 2,2% m/m.

Perspektywy dla budownictwa są dobre. Zamówienia rosną od października ubiegłego roku, pomimo przejściowego spadku w lutym o 3,1% m/m. Liczba wydanych w lutym br. pozwoleń na budowę była wyższa o 14% w porównaniu trzymiesięcznym do tego samego okresu ubiegłego roku, przy o 7% wyższej kosztorysowej sumie inwestycji budowlanych. W dalszym ciągu utrzymują się bardzo dogodne warunki finansowania, a nastroje w branży są najlepsze od początku lat 90-tych.

Tabela 1. Dynamika produkcji przemysłu i zamówień						
Przemysł						
Zmiana wolumenu w stosunku do okresu poprzedzającego w %, wyrównana sezonowo						
Produkcja	2013					
	IV kw	I kw	STY	LUT	MAR	
Łącznie	1,1	1,2	0,0	0,5	-0,4	
Dobra zaopatrzeniowe	1,8	1,2	0,0	1,1	-0,9	
Dobra inwestycyjne	0,5	1,2	0,3	0,1	-0,2	
Dobra konsumpcyjne	1,2	0,7	-0,7	0,1	0,5	
Obroty						
Łączne	1,7	1,5	2,0	-1,1	-0,8	
Rynek wewnętrzny	0,4	1,6	2,1	-0,8	-0,4	
Rynki zagraniczne	3,1	1,3	1,9	-1,4	-1,2	
Zamówienia						
Łączne	2,3	0,0	0,1	0,9	-2,8	
Rynek wewnętrzny	0,1	1,9	2,0	1,2	-0,6	
Rynki zagraniczne	3,8	-1,3	-1,3	0,7	-4,6	
Dobra zaopatrzeniowe	2,9	0,4	1,1	1,7	-1,2	
Dobra inwestycyjne	1,9	-0,3	-1,0	0,6	-3,6	
Dobra konsumpcyjne	2,3	0,3	4,1	-0,9	-5,3	

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 6/2014

Spożycie prywatne

Konsumpcja prywatna ponownie stanowić będzie w br. podporę wzrostu gospodarczego. Po chwilowym osłabieniu w ostatnim kw. 2013 r. przychody w handlu detalicznego z wyłączeniem samochodów ponownie rosną. W I kw. br. były o 1,6% wyższe niż w IV kw. ubiegłego roku.

Rosną także przychody w handlu pojazdami. Dane zawierają co prawda zakupy firmowe, jednak w dalszym ciągu widoczny jest wzrost liczby rejestracji pojazdów prywatnych.

Warunki ramowe rozwoju konsumpcji pozostają korzystne. Na rynku pracy utrzymuje się dobra sytuacja, na przyszły rok zawarto także umowy zbiorowe ze stosunkowo wyższymi stawkami. Wraz z niewielką inflacją oczekiwany jest więc wzrost siły nabywczej gospodarstw domowych. Przekłada się to na dobre nastroje w handlu detalicznym, jak i wśród konsumentów. W kwietniu poprawiły się w handlu detalicznym oczekiwania dotyczące

nadchodzących 6 miesięcy. Skłonność konsumentów do zakupów spadła co prawda nieznacznie m.in. wskutek kryzysu na Ukrainie, pozostaje jednak w dalszym ciągu na wysokim poziomie.

Handel zagraniczny

Po dość udanym dla handlu zagranicznego końcu roku 2013 w początku br. niemiecki eksport osłabił się. Jednocześnie wraz ze wzrostem popytu krajowego w dalszym ciągu wzrastał import towarów do Niemiec. W rezultacie saldo handlu zagranicznego hamowało w I kw. br. tempo wzrostu gospodarczego.

Niemiecki eksport towarowy w marcu br. zmniejszył się w cenach bieżących po raz drugi z rzędu, przez co wzrost eksportu w porównaniu z ostatnim kw. 2013 r. wyniósł za I kw. br. tylko 0,3%. W cenach stałych wzrost kw./kw. był jeszcze mniejszy, za sprawą nieznacznego wzrostu cen eksportu. W porównaniu do I kw. 2013 największe przyrosty eksportu zanotowano w przypadku krajów strefy euro, kraje trzecie kupiły tylko nieznacznie więcej niemieckich towarów niż w tym samym okresie przed rokiem.

Nominalny import towarów był w marcu niższy o 0,9% m/m. Był to pierwszy spadek miesięczny w br., równocześnie jednak wynik za cały I kw. był o 2,3% lepszy niż w I kw. 2013 r. Przy spadających cenach importu wynik wyrażony w cenach stałych był jeszcze wyższy. Jest to sygnałem utrzymującej się ożywionej koniunktury na rynku krajowym.

Saldo bilansu handlowego z zagranicą wyniosło w marcu br. 16,4 mld EUR, o 2,5 mld EUR mniej niż przed rokiem. Trend przychodów niemieckiego przemysłu w handlu zagranicznym jest obecnie pozbawiony wyraźnego trendu. Przychody przemysłowych przedsiębiorstw eksportowych zmalały w marcu br. ponownie, utrzymał się jednak w dalszym ciągu ich trend rosnący. W tym samym czasie zmniejszyły się zamówienia zagraniczne dla niemieckich firm. Pozostające na wysokim poziomie oczekiwania eksportowe niemieckich przedsiębiorstw, wyrażone wskaźnikiem ifo, wzrosły w kwietniu br. nieznacznie. Jednocześnie umacnianie się euro powoduje pewne spowolnienie oczekiwań eksportowych. Ogólnie więc perspektywy rozwoju niemieckiego eksportu są umiarkowane.

Tabela 2. Handel zagraniczny (wymiana towarowa, w cenach bieżących)	2014				
	IV kw	I kw	STY	LUT	MAR
Zmiana w stosunku do okresu poprzedzającego w %, w rów nana sezonow o					
Eksport	1,6	0,3	2,3	-1,3	-1,8
Import	0,6	2,3	3,2	0,4	-0,9
Zmiana w stosunku do analogicznego okresu 2011 roku w %					
Eksport	1,9	3,1	2,9	4,6	1,9
Strefa euro	1,7	2,3	3,3	3,7	0,1
kraje UE spoza strefy euro	6,3	10,6	8,9	12,1	10,4
Państwa trzecie	2,6	0,3	1,8	5,6	-0,4
Import	0,0	4,5	1,5	6,5	5,6
Strefa euro	4,1	4,9	4,2	9,1	2,3
kraje UE spoza strefy euro	7,4	7,8	3,2	11,5	10,8
Państwa trzecie	-6,6	2,2	-4,3	0,0	7,1

Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 6/2014

Rynek pracy

Wraz z rozwojem koniunktury na rynku pracy dominują pozytywne tendencje. Dodatkowe impulsy wzrostu związane są z ożywieniem wiosennym, są one jednak z powodu łagodnej zimy nieznacznie mniejsze od oczekiwanych. Rozwój zatrudnienia jest szybszy niż w 2013 r., głównie za sprawą umów o pracę objętych ubezpieczeniem społecznym.

W marcu br. czynnych zawodowo było 41,8 mln osób, o 372.000 więcej niż przed rokiem i 33.000 więcej niż w lutym (dane wyrównane sezonowo). Umowy o pracę objęte ubezpieczeniem społecznym posiadało w lutym br. (ostatnie dostępne dane Federalnego Urzędu Pracy) 29,4 mln osób, o 436.000 więcej niż przed rokiem i o 64.000 więcej niż przed miesiącem. Stopa bezrobocia wyniosła w kwietniu br. 6,8%, wobec 7,1% z marca.

	IV kw	I kw	LUT	MAR	KWI
Osoby bezrobotne					
Liczba osób bezrobotnych (mln)	2,782	3,131	3,138	3,055	2,943
Zmiana r/r (tys.)	45	-21	-18	-43	-77
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	13	-55	-16	-14	-25
stopa bezrobocia (%)	6,6	7,2	7,3	7,1	6,8
Osoby czynne zawodowo					
	IV kw	I kw	STY	LUT	MAR
Liczba osób czynnych zawodowo (mln)	42,2	41,7	41,7	41,7	41,8
Zmiana r/r (tys.)	253	345	321	341	372
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	66	127	53	48	33
Umowy o pracę z ubezpieczeniem społecznym					
	III kw	IV kw	GRU	STY	LUT
Ilość (mln)	29,5	29,7	29,5	29,4	29,4
Zmiana r/r (tys.)	382	368	387	406	436
Zmiana do okresu poprzedzającego (tys.)*	107	87	39	68	64
* dane wyrównane sezonowo i kalendarzowo					
Źródło: Federalne Ministerstwo Gospodarki, Schlaglichter der Wirtschaftspolitik, Monatsbericht 6/2014					

Ceny

W kwietniu inflacja wyniosła 1,3% r/r i była w dalszym ciągu nieznaczna. W projekcji rządu federalnego z początku br. oczekiwana jest w br. inflacja wynosząca 1,4%, która w przyszłym roku za sprawą szybszego rozwoju gospodarczego przyspieszy do 1,9%.

Cena ropy naftowej wzrosła w wyniku kryzysu na Ukrainie. W połowie maja br. cena baryłki gatunku brent kosztowała 110 dolarów amerykańskich, o 7% więcej niż przed rokiem, w przeliczeniu na euro cena baryłki nie uległa jednak zmianie.

W marcu br. ceny importu spadły po raz kolejny (-0,6% m/m, po raz trzeci z rzędu i -3,3% r/r), głównie za sprawą niższych cen surowców, półproduktów i produktów końcowych.

Ceny eksportu w marcu br. spadły o 1,0% r/r. Największe spadki cen obecne były głównie w sektorze energii (-9,0% r/r), a także w przypadku surowców i półproduktów (-7,6% r/r). W ujęciu miesięcznym do lutego ceny niemieckich produktów były niższe o 0,2%. Wskaźnik Terms of trade był dla niemieckiej gospodarki w marcu br. o 2,3% wyższy niż przed rokiem.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł w kwietniu 2014 r. 1,3% r/r i 0,3% m/m, poruszając się w dalszym ciągu poniżej progu 2%. Tak niska inflacja spowodowana jest głównie spadającymi cenami energii. Wzrost cen żywności wyniósł w kwietniu 1,8% r/r. W ujęciu miesięcznym do marca br. w kwietniu potaniała zarówno żywność, jak i podróże. Wzrost cen paliw płynnych spowodowany był niedawną podwyżką cen ropy naftowej, związaną z sytuacją na Ukrainie.

Opracował: Michał Wielgosz, WPHI Berlin, 13.06.2014